

A csordultig telt csupor

„Ti is keressétek és kutassátok a kincset, mely nem enyészik és maradandó, a helyet, ahová molyok be nem férkőznek, hogy megegyék, és férgek nem emésztik meg.”
Tamás 70.

Az edény tele volt, hiszen már sok évtizede működött, szolgált. Ott volt benne minden, ami ez alatt történt vele. Ott voltak a formák, igen, elsősorban a gömbölyűek, de az élesek és szögletesek és a csúcsosak és lankásak, a meredekes és egészen laposak is. Ott voltak a színek a napkeltéssel és delelő vakulásokkal, a derengések szürkületével együtt, a hangok a zajokkal és zörejekkel, a csipogások és bőgések, a brekegések és a kelepelések, a csevegések. És ott voltak az illatok és szagok, és ott voltak a tapintások, a billenések, a dörzsölések és sebesülések, a csípések. Ott voltak a sérülések, sértődések, megbánások és megbántások, a hiúságok, az irigységek és igen, ott voltak a nagyzolások és a kis tettek. Ott, az ígéretek és a feledések, az adott szavak és a hűtlenségek. Ott, a gerjedések és lankadások, az erőfeszítések és csendes ücsörgések. És igen, ott voltak benne csordultig a szavak, a szavak és a szavak. A kimondottak és kimondatlanok, az ismertek és ismeretlenek, a hűek és hűtlenek. És az elvek és eszmék is. Egy élet termése volt az edényben. Csordultig volt. Minden cseppjét ismerte unalomig. És akkor megjelent egy új csöpp. Egészen kicsi volt, fényes és jó illatú, csillogott és a zenéje egy hang volt, de a legszebb, amit valaha hallott. De már nem fért el az edényben. A nagy figyelemben hirtelen megrepedt az edény a füle felett. Egészen kicsi repedés keletkezett, amin lassan elkezdett szivárogni a tartalom. Örülni kezdett, mert a kis, új csepp nagyon kívánatos volt, valahogyan nagy szükségét érezte. Nem tudta miért. Nem bánta az elszivárgókat, csak a kis cseppnek legyen benne helye! És akkor leállt a szivárgás és az edény újra csak feltelt, mert a forrás, ahonnan a megszokott jött sokkal bőségebb volt, mint az, ahonnan az új, kis csepp. Nagyon bánkódott és gondolkodni kezdett, hogyan csinálhatna neki helyet? Szükség volt rá, minden porcikájában érezte, bár az edény egész tartalma ellene volt, mert félt, féltette a megszerzett helyét és pozícióját: ez volt ő. Félt, hogy az új csepp nőni kezd és akkor neki mennie kell.

Július végén a vihar kettétört két hatalmas fát fenn, a Jászhegy gerincén. Az egyik egy bükk volt, a másik egy magas kőris. Évszázados fák voltak. Rengeteg ág is letört. A fűszálak ezt épen megúszták, s a kis bükk és kőrisarjak is az óriások tövében. Sajnálkozva állt meg a kidőlt óriások mellett, hiszen teljes kiteljesedésük miatt mindig példaképei voltak. Hatalmas égbolt nyílt meg azoknak a kis hajtásoknak, melyek évek, évtizedek óta az óriások árnyékában türelmesen vártak a sorukra. De sokkal nagyobb fájdalmat érzett akkor, amikor az a kis bükk hajtás, ami pár éve hajtott ki a kertben és amit figyelme is segített és már vagy hatméteresre nőtt, a nagy szárazság miatt kiszáradt. Élhetett volna és kiteljesedhetett volna, hiszen a szomszédnak köszönhetően, aki kivágta a „ronda” gyertyánokat és csertölgyeket, hogy ezüstfenyőket és tujákat ültessen helyettük, volt légtére és fényt is kapott eleget. Már az is egy csoda volt, hogy ott, ahol néhány százméteres körzeten belül egyetlen bükk sem volt, egyszer csak megjelent. Egy vaddisznó szőrébe kapaszkodva jöhetett. Kár érte. Ki tudja mióta várta az alkalmat? Egyre melegebbek lettek a nyarak. Sok jele van ennek itt fenn is. Megjelent az éjszakai pávaszemes pillangó, a szender, mediterrán lappantyúk kiáltása tölti be az éjszakát, feljöttek a bodobácsok és néhány éve a parlagfű is kidugta a fejét a vaddisznók feltúrta, kopárrá vált útszéleken. Valami lehetővé vált ott, ahol eddig lehetetlen volt, mert a hely be volt töltve. Most hely teremődött valami új, más számára, ami ott volt, jelen volt, de el volt foglalva, be volt töltve. Várni kellett.

Néhány éve – lassan évtizede -, amikor még állami, majd a vezetők által megvásárolt cégnél dolgozott, a fiatal titánoknak még ki kellett várnia, amíg az öreg „matuzsálemek” kihálnak mellőlük, hogy megnyíljon a várt, kedvező, áhított állás és fizetés. Volt egy idő, amikor nem volt más dolguk, mint elkísérni az öreget és csendben hallgatni, ahogy az ügyeket intézi. Figyelni rá és tanulni tőle. A szavait, a hangsúlyait, a hallgatását, a gesztusait, majd ha megnyílt a lehetőség, a tapasztalatok birtokában megpróbálni megnyilvánulni, nem úgy, ahogy ő, hanem ahogy saját értékünk, tapasztalatunk és temperamentumunk a lehető legjobban lehetővé tette. És azonnal megnyílt számunkra a következő lehetőség – egyelőre csak a képe -, egy még magasabb lehetőségé, hiszen még mindig volt felettünk főnök, aki a maga módján szintén öregedett és öregebb volt nálunk, így a lehetőség ott volt. Igen, hallott, hallottak olyanokról, akiknek az apja, vagy az anyja jól feküdt valahol,

vagy volt egy gazdag nagybácsijuk Kanadában, akivel, ha jóban volt a fiatal, élete végéig biztosított volt a jó, akár munkanélküli pénz, vagyis megélhetés is. A természet is produkál ilyen eseteket, amikor például a Sikárosi rét szélén, még nem a kaszáló területén, de még nem is az erdő sűrűjében lepottyan, majd gyökeret ereszt egy kis makk és aztán lassan, évtizedek alatt hatalmas, terebélyes, matuzsálemkorú csertölgygé teljesedik. De ezek ritka és egyáltalán nem jellemző esetek. Az erdő sűrűjében, a rét sűrűjében, a város, a társadalom sűrűjében ez szinte lehetetlen. Várni kell. Néha nyer valaki a lottón, néha... valaki. Néha melegszik az idő..., néha. Néha szerencsés helyre, jó földbe pottyan egy mag... néha. És a többivel mi a helyzet?

A természetben minden a természet erőin, a törvényeken múlik, minden, vagyis az egyed szempontjából a véletlenül. Amikor a kis dédunoka húguk feljött egyik délután és meglátta a fehér fal alatti repedésből kihajtó és gyönyörűen virágzó, óvva-védett kánya-harangvirágot, nem tudta megállni, hogy le ne törje, és oda ne adja édesanyjának. Puff neki – mondta az anyukája, aki érzékelte a történeteket – ezt most jól megcsináltad! Pillanatnyi tragédia volt – és pillanatnyi öröm. De a harangvirág nem így érzékelte. Néhány héten belül újra ott virultak a virágok a száron, hiszen a jó föld – a fal repedésében - és a kis drót, amivel a falhoz erősítette biztosította az életerőt és a tartást. Ott volt a hely betöltetlenül, gátló tényezők nélkül és betöltődött a lehetőség. Élettel.

Van azonban egy különös lény a természetben, amelyik számára a helyzet nem ilyen egyszerű. Különös lény. Ránézésre hasonlít bármelyik gerinces állatra, bár két lábon jár és nincs szárnya. Ha léte fenntartásán fáradozik, szinte mindenben hasonlít egy fűszálhoz, egy fához, egy hangyához vagy egy rókához. Küzd és küzd. Megszerez és befogad mindent, ami a megélhetéséhez szükséges, sőt többet is, vagyis tartalékolni is képes, mint bármelyik másik élőlény. Ebben a tevékenységében képes mindent ellesni a nála jobbaktól, képes hatalmas áldozatokra, hogy elsajátítson ismereteket, amik jólétét és szerettei jólétét fenntartják, biztosítják. Képes türelmesen várni az előbbre jutásra, vagy akár megküzdeni is érte, mint egy farkasfalca vezére, vagy egy hangyaharcos, ha a bolyt veszélyezteti valami. Egyet azonban közben elfelejt, amit a tölgy, vagy a fűszál sohasem: a kiteljesedést. Nem veszi észre, hogy „szélfúttá fűszál” jellege ellenére „mocsári ciprus” lehetőségekkel rendelkezik. Pedig látja önmaga mellett az olimpiai bajnokokat, az igazán nagy művészeket, a Nobel-díjas tudósokat és az egészen egyszerű, de átmenetileg tekintéllyel, hatalommal, súllyal bíró szüleit, nevelőit. Látja, láthatja, ha nyitva van a szeme. És ebben van a különössége. Néz és mégsem lát, hallgatózik és mégsem hall. Ugyanakkor, ha vallásos, vagyis valamelyik felekezet tagja, Jézust, Mohamedet, Sívát, Krisnát, vagy akár magát Istent-követőnek vallja magát. Felnéz a sztárookra, mert irigylésre méltónak látja őket; felnéz papjaira, tanítóira, ha azok szépen beszélnek vele és nem követelnek semmit tőle. Utálja szüleit, mert azok maradiak, elavultak és tele vannak hibákkal, és követelményeket támasztanak. Vagyis nem látja önmagát és nem látja a világot maga körül sem. Nem látja, hogy minden a szülőktől indul, akármilyenek is. Különös módon és helyen találkozó két sejt a testi eredete, és hozzá különös módon eljutó erők éltetik, tartják fenn a mozgásképeségét, tartják fenn érzékenységét, erejét. Különös táplálkozási és emésztési folyamatok zajlanak le benne akaratlanul és különös módon el is használódik ezek alatt a folyamatok alatt. Tökéletesen működik – ebből a szempontból – és észre sem veszi, hogy a szülei, és nevelői - maguk módján – előkészíteni próbálják valaminek a helyét. Valami olyasminek, ami őt magát meghaladja. Egy „rossz” szülő is – éppen a negatív példájával, öntudatlanul. Lépések történhetnének egy olyan lépcsőn, aminek a vége nagyon magasan van – a „mocsári ciprus” lehetőségeit messze meghaladó magasságban. „Szedd össze magad, fiacskám” – mondta az anyja, amikor valami szétszóródott, aminek együtt a helye. Aztán álltak mellette mások is, akiknek ő szintén a másikat jelenti, akikről azt sem tudta miért jöttek, miért áldoztak időt, pénzt, képességet arra, hogy vele beszéljenek, együttműködjenek, együtt hallgassanak, együtt-legyenek, esetleg éppen akadályokat állítva elé. Nem látja, nem hallja, nem becsüli az ingyen ajándékokat, amik egy ideig ott vannak, aztán eltűnnek. Büntetlenül el lehet menni mellettük, de ha figyel, marad valami rossz íz az eltűnésük után. Van benne, kifejlődött benne valami, ami nem akar elmenni, hanem erősödni, állandóságban, biztonságban szeretne lenni. Elfoglal egy helyet, ami másé lenne, de miatta nem lehet. És néha érzi is ezt. Néha. Ilyenkor gondolja: Jó – lenne - nekünk itt lenni. Akkor gyorsan életbe lépteti a védekező mechanizmusokat, a szokások és asszociációk láncolatát és az önmegnyugtatót, a „nekem igazam van”-t. És marad a patt helyzet – akár egy egész élet során. Van egy hajléktalan-éhező, aki be kívánna jutni a számára teremtett helyére – neki készült. És van a bitorló, a helytartó, aki nem kívánja elhagyni

a helyet, amit bitorol. Nincs még egy ilyen lény. És hiába szólnak könyvhegyek erről, hiába mondják és tanítják neki pozitív és negatív példák sora, csak a bitorló hallja, nyeli el, falja fel és emészti meg, vagy inkább okádja ki. Leül olyan helyre, ami még nem az övé és nem várja meg, amíg az őt megillető helyre hívják. Nincs hely benne annak az igének a számára, amit hallania kellene. Nem rossz. hanem ilyennek nevelték. És aki nevelte, azt is ilyennek nevelték. Nincs hely benne annak látására, amit láthatna. Pedig milyen világos beszéd: „megmondtam volna nektek, ha nem lenne sok lakóhely Atyám - apukám - házában.” „Elmegyek, hogy helyet készítssek néktek.” „Azokban a napokban nem habozik majd az aggastyán megkérdezni a hétnapos gyermeket, hogy merre van az élet helye, és ő élni fog.” A helykészítők szerepe az, hogy a házba, amit felvállalnak, eljusson, lépésről lépésre eljusson az, akié a ház. És minden és mindenki helykészítő lehet, ha a ház meghallja és meglátja, hogy nincs más szerepük számára, csak ez. Minden helykészítő szerepe egyszer csak betelik, hogy átadja a házat egy újabbnak, egy magasabban előkészítettnek, a következő szobát feltárónak. El kell mennie, mert tovább kell lépni. Azért, hogy lassan hely teremődjön benne annak számára, akié a hely; és lassan, nem önszántából, de egy azt meghaladó erő hatására lassan távozzon az, aki a bitorló, akinek az életben megvan a sajátos helye és szerepe, de nem ott és olyan mértékben, ahol betölti. Miért lassan? Miért nem azonnal? Mert a hely minden részének fel kell készülnie a fogadására: a maga helyére kell mindennek kerülnie. És ez az első csepp szerepe. Ha befogadják, lassan egyenként „kézbe” veszi az ott lévőköt és átvilágítja, áthatja. Lassan és egyenként. És meg is méri őket egyenként és a helyére is teszi őket sorban, mindet, mert van egy objektív mértéke. A nagy fa kidűlhet egy pillanat alatt, de itt nem a természet törvénye érvényesül, hanem egy magasabb törvény, amihez folyamatos szánt szándék és önkéntes áldozat szükséges. Különben az üres, átvilágított helyre visszatér a bitorló, hét társával... És, ha megtörténik az átvilágítás...? Ha helyére kerül lassan minden? Igen. Akkor ő, aki a helyén a birtokában, az övéi között van, ő már szereti az ő urát és az ő istenét teljes szívből, erőből, akaratból és értelemmel, és képes szeretni a felebarátját – az ugyanabban a helyzetben lévő –, mint önmagát, hiszen már egyek, testvérek, bár már egy más testben és más vérben egyek. „Ez a fény a fényember bensejében van és az egész világot megvilágosítja. Ha ő nem világít, akkor sötétség van.” – mondja egyik apokrif, de szent könyv. Ezért nemcsak küzdeni kell, hanem várni, türelmesen várni is! És szükségét, hiányt szenvedni – amennyire, és amikor csak lehetséges - érte. Az objektív mérték kedvéért.

Dobogókő, 2012. augusztus